Dnro 001/81/2021

Heikki Taulu

17.11.2021

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 8.11.2021

HE 167/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Akava kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen otsikon asiassa.

Akava kannattaa hallituksen esitystä työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Lainsäädäntöön esitettävät muutokset lisäävät työnhakijoiden saamaa työnhaun tukea. Niillä täsmennetään työttömyysturvan vastikkeellisuutta konkretisoimalla työn hakemisen velvollisuutta. Työttömyysturvaan ehdotetut muutokset tukevat kokonaisuutta kohtuullistamalla sekä porrastamalla sanktioiden ankaruutta.

Palveluprosessin muutokset edellyttävät varsin suuria resurssien lisäyksiä. Uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä, että kasvaviin resurssitarpeisiin vastataan. Tarvitaan vastuullista johtamista, lisää osaavaa henkilöstöä sekä koulutusta, tehokasta organisointia jne. Erityisesti henkilöstön koulutukseen pääsyyn ja myös jaksamiseen on kiinnitettävä huomiota. Työvoimapalveluiden resursointi ja tehokas toteuttaminen on varmistettava myös siinä tilanteessa, että kyseisten palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kuntiin.

Työttömyysturvan vastikkeellisuuden konkretisointi määrällisellä työnhakuvelvollisuudella on yleisesti kannatettavaa. Ongelmaksi siinä voivat muodostua tilanteet, joissa täysimääräiseen työnhakuun velvoitettu ei yrityksestään huolimatta pystykään selviytymään velvoitteestaan. Monilla korkeakoulutettujen aloilla työmarkkinat voivat olla hyvinkin ohuet ja koulutusta vastaavia työpaikkoja vapautuu haettavaksi suhteellisen harvoin. Sopivalta vaikuttavia haettavia työmahdollisuuksia ei välttämättä löydykään riittävästi, jotta velvoitteen saisi täysimääräisesti toteutettua. Miten näissä tilanteissa ratkotaan ristiriita, mikäli TE-toimisto on sitä mieltä, että haettavaa on ja hakea pitää, mutta työtön ei tähän pysty? Työttömyysturvaseuraamus eli karenssi ei välttämättä ole näissä tilanteissa oikeudenmukainen vastaus, vaan TE-toimisto voisi sen sijaan ensisijaisesti käyttää työttömälle sopivia, kohdennettuja (velvoittavia) työtarjouksia.

Työtarjouksia tekemällä se voisi myös osoittaa työnhakijalle, että haettavia työmahdollisuuksia todella on.

JTYPL 3 luvun 7 pykälän mukaan työnhakuvelvollisuus asetettaisiin, vaikka työnhakijan työttömyys on varmuudella päättymässä enintään yhden kuukauden kuluessa. Yhden kuukauden aikana työllistyminen niin, että työ ehtii alkamaan ja myös päättymään saman kuukauden sisällä on käytännössä harvinaista, eikä välttämättä kovin tarkoituksenmukaistakaan. Ehdotammekin kyseistä yhden kuukauden aikarajaa pidennettäväksi esimerkiksi kahteen kuukauteen. Mikäänhän ei näissä tilanteissa estä työnhakijaa joka tapauksessa omatoimisesti hakemasta lyhytkestosta työtä, mikäli katsoo sen järkeväksi.

Tehtävien muutosten (erityisesti uusi työnhakuvelvollisuus) vaikutuksia on tässäkin uudistuksessa syytä tarkasti seurata. Esimerkiksi työnhaun aktiivisuudesta raportoinnin myötä kerääntyvää tietoa voi olla hyödyllistä analysoida ja vertailla sitä esimerkiksi työttömyysjaksojen keston kehitykseen eri alueilla tai aloilla. Säädösten muutosten vaikutuksia pitää seurata tarkoin myös siitä näkökulmasta, että esimerkiksi työnhakuvelvollisuus ei aiheuta siihen velvoitetuille kohtuuttomia tilanteita.

Akava ry:n puolesta

Heikki Taulu
ekonomisti

Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
www.akava.fi